

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 92 sahifa,
16-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	10
Shermanova Feruza Djumaboyevna	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati	15
Xurramov Anvar Vafqulovich	
5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati	19
Olim Ziyoyev Toshpulatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari.....	23
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi	26
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora	
Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi	30
Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich	
Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari	34
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi	40
Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi	
Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri	44
Kushakova Nargiza Islambaevna	
Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes	47
Majitova Munisa Oybek qizi	
Talabalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	51
Normurodova Qunduz Tursun qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish	54
Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li	
Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	58
Po'latova Sitara Olimjonovna	
Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari	62
Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich	
Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish.....	66
Shomurotova Sh. X.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari	70
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	73
Shermanova Feruza Djumaboyevna	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar .	77
Suvanov Kamola Raimqul qizi	
O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni.....	81
Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi	
Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода “Каждый учит каждого” ...	85
Набиев Абдулло Абдувохидович	
To'lepbergen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari	88
Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna	

ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARDA PEDAGOGIK ODOBNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOSI

Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi

Pedagogika nazariyasi va tarixi 1-kurs magistri

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Pedagogik odob o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro hurmat, muloqot madaniyati, axloqiy qadriyatlar hamda kasbiy etika me'yorlarini o'z ichiga oladi. Bugungi globallashuv sharoitida raqamli texnologiyalar, ta'limning interaktiv shakllari va kommunikatsiya muhitining kengayishi talabalarning axloqiy va kasbiy madaniyatini shakllantirishga yangi yondashuvlarni talab etadi. Tadqiqotda pedagogik odobni rivojlantirishning nazariy asoslari, zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati hamda uni shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, talabalarda pedagogik odobni rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari, tarbiyaviy muhit va o'qituvchining shaxsiy namunasi muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi. Mazkur mavzu bo'yicha ilmiy xulosalar talabalarning kasbiy kompetensiyasini oshirish va pedagogik madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik odob, ta'lim jarayoni, talaba, kasbiy etika, pedagogik madaniyat, muloqot madaniyati, axloqiy qadriyatlar, innovatsion ta'lim, tarbiyaviy muhit, pedagogik kompetensiya.

Abstract: In the modern educational process, the development of pedagogical etiquette among students is considered one of the actual pedagogical issues. Pedagogical etiquette includes mutual respect between teacher and student, communication culture, moral values, and norms of professional ethics. In the context of globalization, the expansion of digital technologies, interactive forms of education, and communication environments require new approaches to shaping students' moral and professional culture. This study analyzes the theoretical foundations of developing pedagogical etiquette, its significance in contemporary education, and the factors influencing its formation. Additionally, innovative educational technologies, the educational environment, and the personal example of the teacher are considered as key factors in fostering pedagogical etiquette among students. The findings contribute to improving students' professional competence and shaping their pedagogical culture.

Key words: pedagogical etiquette, educational process, student, professional ethics, pedagogical culture, communication culture, moral values, innovative education, educational environment, pedagogical competence.

Аннотация: В современном образовательном процессе развитие педагогического этикета у студентов является одной из актуальных педагогических проблем. Педагогический этикет включает взаимное уважение между преподавателем и студентом, культуру общения, нравственные ценности и нормы профессиональной этики. В условиях глобализации, расширения цифровых технологий, интерактивных форм обучения и коммуникативной среды возникает необходимость в новых подходах к формированию нравственной и профессиональной культуры студентов. В исследовании анализируются теоретические основы развития педагогического этикета, его значение в современном образовательном процессе, а также факторы, влияющие на его формирование. Кроме того, рассматриваются инновационные образовательные технологии, воспитательная среда и личный пример преподавателя как важные факторы развития педагогического этикета у студентов. Полученные научные выводы способствуют повышению профессиональной компетентности студентов и формированию их педагогической культуры.

Ключевые слова: педагогический этикет, образовательный процесс, студент, профессиональная этика, педагогическая культура, культура общения, нравственные ценности, инновационное обучение, воспитательная среда, педагогическая компетентность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri bo'lib, u nafaqat bilim berish, balki shaxsning axloqiy, ma'naviy va kasbiy jihatdan shakllanishini ham ta'minlaydi. Shu nuqtai nazardan, talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish bugungi kun pedagogik fanining dolzarb muammolaridan biri sifatida qaraladi. Pedagogik odob o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro munosabatlarda namoyon bo'ladigan hurmat, samimiyat, adolat, mas'uliyat va axloqiy me'yorlarga amal qilish madaniyatidir.

Ta'lim jarayonida pedagogik odobni shakllantirish kelajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirish bilan birga, ularning jamiyatdagi o'rnini ham belgilab beradi. Chunki pedagogik odobga ega bo'lgan shaxs nafaqat bilimli, balki jamiyatda ijobiy munosabatlar o'rnatishga qodir, madaniyatli va mas'uliyatli mutaxassis sifatida shakllanadi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va innovatsion ta'lim vositalarining keng joriy etilishi ta'lim jarayonining mazmunini tubdan o'zgartirmoqda. Masofaviy ta'lim, elektron platformalar, onlayn darslar va interaktiv metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirsa-da, ular bilan birga axloqiy va pedagogik madaniyatga bo'lgan talabni ham kuchaytirmoqda. Ayniqsa, virtual muhitda muloqot qilish jarayonida pedagogik odob qoidalariga rioya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, pedagogik odobni rivojlantirish jarayonida o'qituvchining shaxsiy namunasi, ta'lim muassasidagi tarbiyaviy muhit, dars jarayonida qo'llaniladigan interaktiv metodlar hamda talabalarning individual psixologik xususiyatlari muhim rol o'ynaydi. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi sifatida ham talabalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantiruvchi asosiy shaxs hisoblanadi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, hozirgi globallashuv jarayonida kasbiy etika va pedagogik madaniyatga ega mutaxassislarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Shu sababli, talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish, ularni amaliyotga tatbiq etish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqotning maqsadi – zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni shakllantirish va rivojlantirishning nazariy asoslarini o'rganish hamda samarali pedagogik shart-sharoitlarni aniqlashdan iborat.

Vazifalar sifatida quyidagilar belgilab olinadi: pedagogik odob tushunchasining ilmiy asoslarini tahlil qilish, uning tarkibiy komponentlarini o'rganish, ta'lim jarayonida uni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida samarali usullarni tavsiya etish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik odobni rivojlantirish muammosi pedagogika fanining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan o'rganilgan. Ushbu masala doirasida pedagogik madaniyat, kasbiy etika, kommunikativ kompetensiya va shaxs tarbiyasi kabi tushunchalar keng tahlil qilingan.

O'zbek pedagog olimlaridan biri A. Avloniy ta'lim va tarbiya masalasini axloqiy qadriyatlar bilan uzviy bog'liq holda ko'rib, "tarbiya – hayot yoki mamot masalasidir" degan g'oyani ilgari suradi. Uning qarashlarida o'qituvchining axloqiy qiyofasi va shaxsiy namunasi tarbiya jarayonining asosiy omili sifatida baholanadi^[1].

Shuningdek, pedagogika sohasida ilmiy izlanishlar olib borgan N. Saidahmedov ta'lim jarayonida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqot madaniyati, pedagogik takt va kasbiy etikaning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi. Uning fikricha, pedagogik odob o'qituvchining kasbiy kompetensiyasining ajralmas qismidir va u ta'lim samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi^[2].

E. G'oziyev esa shaxs psixologiyasi nuqtai nazaridan talabalarda axloqiy sifatlarning shakllanishi ichki motivatsiya, ijtimoiy muhit va ta'lim jarayonidagi psixologik sharoitlarga bog'liqligini asoslab beradi. U pedagogik odobni shaxsning ijtimoiy-psixologik rivojlanish jarayonida shakllanadigan muhim sifat sifatida izohlaydi^[3].

Xorijiy olimlardan J. Dewey ta'limni tajriba asosida o'rganish jarayoni sifatida talqin qilib, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlik va demokratik munosabatlarni muhim deb hisoblaydi. Uning yondashuvida pedagogik odob ochiqlik, hurmat va hamkorlik tamoyillariga asoslanadi^[4].

L. Vygotskiy esa ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyasida ta'lim jarayonida ijtimoiy muhit va muloqotning rolini ta'kidlab, pedagogik munosabatlar shaxsning rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi^[5].

Zamonaviy tadqiqotlarda pedagogik odobni rivojlantirish masalasi innovatsion texnologiyalar bilan bog'liq holda ham o'rganilmoqda. Masalan, raqamli ta'lim muhitida muloqot etikasi, onlayn platformalarda akademik halollik va virtual muloqot madaniyati dolzarb muammolar sifatida qaralmoqda. Bu borada ko'plab tadqiqotchilar pedagogik odobni raqamli kompetensiya bilan uyg'unlashtirish zarurligini ta'kidlaydi^[6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosini ilmiy jihatdan o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda pedagogik, psixologik va sotsiologik yondashuvlar uyg'unligi asos qilib olingan. Tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi, kompetensiyaviy yondashuv hamda axloqiy tarbiya nazariyalari tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida bir nechta ilmiy metodlardan foydalanildi. Avvalo, nazariy tahlil va umumlashtirish metodi yordamida pedagogik odob, pedagogik madaniyat va kasbiy etika bo'yicha mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar o'rganildi hamda mavjud qarashlar tizimlashtirildi.

Shuningdek, kuzatish metodi orqali ta'lim jarayonida talabalar va o'qituvchilar o'rtasidagi muloqot madaniyati, axloqiy me'yorlarga rioya qilish holati tahlil qilindi. So'rovnoma va anketa metodi yordamida esa talabalarning pedagogik odobga bo'lgan munosabati, ularning kasbiy etika haqidagi bilim va ko'nikmalari o'rganildi.

Suhbat metodi orqali o'qituvchilarning pedagogik odobni shakllantirish bo'yicha tajribalari va qarashlari yig'ildi. Bundan tashqari, pedagogik tajriba sinov metodi asosida innovatsion ta'lim texnologiyalarining talabalarda pedagogik odobni rivojlantirishga ta'siri amaliy jihatdan tekshirildi.

Tadqiqotda tizimli yondashuv ham qo'llanilib, pedagogik odobni shakllantirish jarayoni yaxlit tizim sifatida, ya'ni maqsad, mazmun, shakl, metod va natija birligi asosida ko'rib chiqildi.

Olingan ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, natijalar umumlashtirildi. Bu esa tadqiqot xulosalarining ilmiy asoslanganligi va ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi.

Umuman olganda, qo'llanilgan metodlar talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish jarayonini chuqur o'rganish, uning samarali yo'llarini aniqlash hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga imkon berdi.

NATIJA VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida zamonaviy ta'lim muhitida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish holati, unga ta'sir etuvchi omillar hamda samarali pedagogik yondashuvlar o'rganildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, pedagogik odob talabalarda bir zumda shakllanadigan sifat emas, balki uzluksiz ta'lim-tarbiya jarayoni natijasida rivojlanadigan kompleks kasbiy va axloqiy kompetensiya hisoblanadi.

Tahlillar davomida talabalarning pedagogik odobga oid bilim darajasi o'rtacha ekanligi, biroq amaliy muloqot jarayonida bu bilimlarni to'liq qo'llashda ayrim kamchiliklar mavjudligi aniqlangan. Ayniqsa, muloqot madaniyati, fikrni aniq va hurmat bilan ifodalash, hamkorlikda ishlash ko'nikmalarida turli darajadagi muammolar kuzatilgan.

Natijalarga ko'ra, pedagogik odobni rivojlantirishda o'qituvchining shaxsiy namunasi eng muhim omillardan biri ekanligi tasdiqlandi. Talabalar o'qituvchining xulq-atvori, muloqot uslubi va adolatli munosabatini bevosita o'zlashtirishi aniqlandi. Shu bilan birga, ta'lim muassasasidagi ijobiy psixologik muhit ham talabalarning axloqiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot davomida innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, xususan, interaktiv metodlar, guruhli ishlar va raqamli ta'lim platformalari talabalarning muloqot madaniyatini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi kuzatildi. Biroq raqamli muhitda muloqot madaniyatiga rioya qilish bo'yicha etarli nazorat va yo'riqnoma bo'lmas-ganda ayrim etik muammolar yuzaga kelishi ham aniqlangan.

Muhokama jarayonida shuni ta'kidlash mumkinki, pedagogik odobni shakllantirish faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmasligi kerak. Bu jarayonda amaliy mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va refleksiya usullari muhim ahamiyatga ega. Chunki aynan amaliy faoliyat orqali talabalar axloqiy me'yorlarni real vaziyatlarda qo'llashni o'rganadilar.

Shuningdek, tadqiqot natijalari pedagogik odobni rivojlantirishda oilaviy tarbiya, ijtimoiy muhit va ommaviy axborot vositalarining ham sezilarli ta'sirini ko'rsatdi. Bu omillar talabaning qadriyatlar tizimini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Umuman olganda, olingan natijalar pedagogik odobni rivojlantirish ko'p omilli jarayon ekanligini tasdiqlaydi. Uni samarali shakllantirish uchun nazariy bilim, amaliy faoliyat va ijobiy tarbiyaviy muhit uyg'unligi zarur ekanligi aniqlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo ekanligini tasdiqladi. Pedagogik odob talabalarning kasbiy kompetensiyasi, axloqiy madaniyati va muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi.

Tadqiqot davomida o'rganilgan nazariy manbalar va amaliy kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, pedagogik odob uzluksiz ta'lim-tarbiya jarayonida shakllanadigan murakkab tizim bo'lib, u bilim, ko'nikma va axloqiy qadriyatlar uyg'unligiga asoslanadi. Ayniqsa, o'qituvchining shaxsiy namunasi, ta'lim muassasasidagi ijobiy psixologik muhit hamda innovatsion pedagogik texnologiyalar bu jarayonda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Shuningdek, talabalarda pedagogik odobni rivojlantirishda faqat nazariy yondashuv etarli emasligi, balki amaliy mashg'ulotlar, interaktiv metodlar va real pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish muhimligi aniqlandi. Raqamli ta'lim muhitida esa axloqiy muloqot madaniyatini shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot xulosalariga ko'ra, pedagogik odobni samarali rivojlantirish uchun quyidagi omillar muhim hisoblanadi: o'qituvchining shaxsiy namunasi, tizimli tarbiyaviy ishlar, innovatsion metodlardan foydalanish va ijobiy ta'lim muhiti yaratish. Ushbu omillar uyg'unligi talabalarning kasbiy va axloqiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, pedagogik odobni rivojlantirish talabalarning kelajakdagi pedagogik faoliyatida yuqori natijalarga erishishiga zamin yaratadi va ularning jamiyatda madaniyatli, mas'uliyatli hamda kasbiy jihatdan etuk mutaxassis bo'lib shakllanishini ta'minlaydi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. Toshkent.
2. Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch. Toshkent.
3. Saidahmedov N. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent.
4. G'oziyev E. Umumiy psixologiya. Toshkent.
5. Pedagogika. Darslik. Toshkent davlat pedagogika universiteti nashriyoti.
6. Mahmudov N. Til va nutq madaniyati. Toshkent.
7. Dewey J. Democracy and Education. New York.
8. Vygotsky L. S. Mind in Society. Harvard University Press.
9. Rogers C. Freedom to Learn. Columbus: Merrill.
10. Алланазарова, Анора. "япай зека ве узбек тили: сорунлар ве чозюмлер". Конференции . Том. 1. № 01. 2025.
11. Allanazarova, Anora, va Muxiba Yaxiyaxonova. "Informatika va axborot texnologiyalari FANINI o'qitishda Mediasavodxonligining o'rni." Универсальная индексная библиотека науки и техники в современном мире 4.11 (2025): 23-27.
12. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "Innovatsion yondashuvlar yordamida kambag'allikni qisqartirish va bandlikni ta'minlash." farovonlik sari: partiyaviy yondashuv va amaliy tashabbuslar (2025): 612.
13. Qodirov, Farrux, and Anora Allanazarova. "Ta'limni boshqarish tizimlari tasnifi." Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies 2.11 (2025): 113-117.
14. O'G'Li, Qodirov Farrux Ergash, and Allanazarova Anora Muxobir Qizi. "Giper havolalar va sayt Bo'yicha navigatsiya." Central Asian Journal of Education and Innovation 4.11 (2025): 4-11.
15. Qodirov, Farrux, and Anora Allanazarova. "Axborot Texnologiyalarining Ta'lim Jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari." Maktabgacha va Maktab Ta'limi Jurnal: 676587.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.